

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

17. Anticicerones. Ludus seu dissertatio de optimo genere dicendi.
Eloqventia apud Dicen contra suos corruptores agit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Ciceronis manum, deinde ita exclamauit: *Quanto aliter uisus Ciceronis, tenebas manum eius? Quod ut stupidè dictum arguit Seneca, nemini enim dubium est, quin aliter teneret manum reus, aliter, interfector.*

Item, Gorgonius in causa Cimonis contra filiam Calliæ, cum eius adulterio dehonestata Miltiadis trophæa dicere uellet, hoc ut acutè colligeret, fœdo cacozelia genere usus, ut notat Seneca, dixit. *Istud publicum adulterium est, sub Miltiada trophæa concumbere.*

Et in controuersia Parrhasij, qui miserum Olynthium torserat ut Prometheus pingeret, cum omnes certatim subilia quæque acumina explicarent, Licinius Nepos confurgens:

Si uulsi, inquit, dignè punire Parrhasium, ipse se pingat. Primum quomodo se pinget? ex speculo: At hic modus, tum inuitatus fuit. Deinde quæ pœna, si se depinxerit?

Spiridion uideri uoluit vulturios ad Parrhasij tabulam in templo collocatam aduolare, fabula elegantè ad turpem sententiam productus, æque igitur familiariter in templum subire vultures putauit, ac columbas, & passeres, tanta fuit eius in inueniendo subilitas.

Nec minus stupidè dictum putat, quod in sua foria de bello Persico dictum est à Coruo, futili quodam Rhetore.

Quod si iam Xerxes ad nos suo mari nauigat, fugiamus, antequam nobis terra surripatur. O nauum bellatorem!

Alij sensus etiam frigidus inflatorum uerborum nouitate includunt, & ad summam usque insaniam deueniunt: ex quo genere sunt ista eiusdem Corui.

Hic cum tentaret scholam Romæ, summo illi, qui ludæos subegerat, declamauit controuersiam de ea, quæ apud matronas differrebat, *liberos non esse tollendos, & ideo accusatur*

Reip. læsæ. In hac controuersia hoc genere dicendi usus est, inter pyxides, & redolentia anioratio.

Contra. I. dissimilia sunt Musæ Rhetoris: *cælo repluunt odoratos imbres: & de syluis naturalibus calatas*

syluas de pictis, surgentia nemora. Item (Quicquid auisum uolat, quicquid piscium natat, quicquid ferarum discurret, nostris sepelitur uentribus. Quære nunc cur subito moriamur? mortibus uiuimus.) De hac sententia ait Seneca Rhetor.

Non ergo, etsi iam manumissus erat, debuit de cotio eius nobis satisfieri. Nō sum ex Iudi-

cibus seuerissimis, qui omnia ad exactam regulam redigam. Multa donanda ingenijs puto, sed donanda uicia, non portenta sunt.

Hæc sunt igitur, in quæ frequenter delabuntur subriles illi nugarum enucleatores, sed & si quis magnos illos auctores, Senecam, & Salustium perturbare uelit, inueniet procul dubio nonnulla, in quibus plus æquo sibi in hac scribendi ratione placuerunt: uideat ut fortasse errores, emendare noluero. Est enim amabilissimum intantæ genus, ingenio, quod aiunt, indulgere.

Patere hic lector ad tot locutionum ἀλυγῶν, ἀνοήτων aliquo genere urbanitatis diluendā nos in diludium transferri, ducto ex ἀνοήτων. Dicitur Senecæ exemplo. Produceret à nobis eloquentia flebiliter apud Iouem de suis corruptoribus conquerens: Mox designatis iudicibus, apud Rhadamantum inter heroas illos citabatur rei Anticicerones, M. Tullio Cicerone suam causam agente, & tot errorum portenta, contra styli puritatem resellente.

Insania genus amabilissimum est ingenio indulgere.

ANTICICERONES.

Ludus, seu Dissertatio de optimo genere dicendi.

ELOQUENTIA APVD DICEN,
contra suos corruptores agit.

Oratio I.

CAPVT XVII.

SI me luctu, & squalore deformatam (parens optima) non agnosces, saltem ex eo, inimicorum meorum crudelitatem agnosces, qui me uenustissima specie uirginem ad eam maiorum acerbitatem redegerunt, ut ipsis parentibus penè uideat ignota.

Imitatio Phœretratis.

Ego illa sum (me miseram) quid dico! non sum, sed fui Regina terrarum eloquentia, haustus de tuo fonte riuulus, imago tuæ mentis, simulachrum gloriæ, portio diuinitatis. Ego illa sum, quæ tuis imperijs, ex cœlesti beatorum domicilio in terras ueni, ut hominum subleuare miserias, & non modò necessarijs ad salutem tuendam præsidijs instruerem, sed etiam cœlestibus, ad conciliandam dignitatem vestirem ornamentis. Feci quod iusseras, mortales inueni turpes, hispido, longa macie torridos, qui sub quercu glandem ructabant, bel-

Aethopiæ eloquentia.

luis

luis omnino, quam viris similiore. Cœpi ego venam miserorum tenere, sensus intimos delibare. affari blandissima oratione; consolari, illustrare, hortari, animare; ad summum agrestia ingenia ita de dolavi, ut ab hac morum barbarie, paulatim ad elegantiora defluerent; agros excolerent, vites sequirent mœnibus, & sanctam inter se colerent societatem. Per me constituta sunt ciuitates; leges natae; & adultæ, firmata militiæ prædijs oppida, sexcentarumque artium, & scientiarum amœnitate collustrata penè ad ipsius cœli gloriam effluerunt. Non tot prata floribus, non tot margaritis fulget Erythræum mare, non tot micantium stellarum ignibus tuus ille princeps orbis æther est vermiculatus, quot ciuitatibus, viris, academijs, virtutibus, per me mundus coluxit! Heu vbi illa tempora, quibus ego curru aureo, ninoque candore fulgentibus quadrigis inuecta triumphabam: vbi torreges, qui me mearum virtutum stupore percussu admirabantur? vbi illa fecunda summis ingenijs sæcula, quorum nomen ne appellare quidem audeo?

Exciderunt Demosthenes, Lyfia. Hyperides, Cicerones mei. Natum est hominum genus audax, amens, impudens, qui me deformarent, plagis, & veluti in eruce distorquerent; anni ferme mille sunt; & sexcenti, ex quibus quotidie distrahor improborum fabula & ludus. Alij me sufflant, alij macie enecant, alij concidunt, alij eneruant; alij Hecubam faciunt; alij Helenam, alij vnam ex furijs. Diei non potest, quot formas in duo, in omnibus tam è in formis: iam (mihî credite) Proteus ille, fabula non erit; siquidem poëtarum figmentis meæ fidem dederunt miseræ. At, quod in multis acerbitatibus acerbius est, virtutis nomen vitium occupauit; & quod antea turpitudinis erat, totum est gloriæ, ut ea lenocinante, ad facinus deprauatæ mentis cupiditas, quemque proleçet. Postquam ventosa illa loquacitas iuuenum animos ad magna surgentes, veluti pestilenti quodam sydere afflauit, dulce fuit omnibus desipere, puduit etiam aliquos non insanire, & eo denenerunt amentia, ut nescio cuius Asini sordes, purpuras suas esse dicerent. O tempora, o mores, nunquam licebit vna, & nobili plaga defungi? quid opus est enim, vt viuam? an, vt lugeam, & inter quotidianas vulturum lacerationes centies moriar, ne femel inteream? Tunc saltem in extremam barbaricam relega, ne confisos habeam oculos

calamitatis meæ. Grate est torqueri, grauius à suis, in patria; in eo ipso loco, vbi cum honore antea vixeris, grauiusimum. Mequidem dicentem vires, ac latera deficiunt, & aduersariortum non mediocriter contrubatur audacia, qui hanc forti lucem, hunc grauiusimorum iudicum consessum audent sustinere; nec impudentiæ suæ saltem pudentem exitum quarunt. Vos eorum latratus, si libet, audietis; ego nec audire, nec sustinere possum. Qui pro me respondebit meus Tullius, si vobis, vestro nomine, vestraque sapientia digna dicere videbitur, ipsum audite; sin autem, ad hoc tribunal hodie iugulabimur.

Ac miserabili voce commotis omnium animis, primum comploratio, deinde tumultus. Alij clamabant, carnicifera eloquentiæ, ad remos, alij, corruptores literarum, ad bestias; alij, extinctores vetetis disciplinæ, ad tartara. At Dite scepro, vt poterat, Deorum minorum gentium extulceratos placans animos, Mercurium delegat ad Minotem, & Rhadamanthum, vt de tota causa cognoscant, litemque ex sua dignitate dirimant. Dictum, factum, Iudex assignatur Dionysius Longinus, emunctissimæ naris Criticus: Citantur pro inflatis, Apuleius, de quo multa iam criminationes sparæ; pro antiquarijs, Montanus Varienus; pro puertibus, Pædario des; pro siccis, Bureo. Illi, cum in Marcum Tullium multa intemperanter effudisset, ab eo grauisimè disertissimeque confutati; & Longini suffragio damnati sunt. Nunc Apuleium ipsum audite.

LVCIVS APVLEIVS.

Oratio II.

CAPVT XVIII.

Commodum puniantibus phaleris Aurora roseum quactens lacertum, cœlum inquitabat, cum me secure quieti reuulsam, Preco ad vestrum calauit tribunal. Certus equidem eram, proque vero obtinebam (Cassî sapientissimo) qui que in consilio viri estis, hunc accusatorem horissimæ temeritatis, accusationem mei prius apud te ceptam, quam apud se cogitatam, penuria criminum, solis de stylo meo conuictijs impleturum; sed hoc vno præcipue consilij gratulor; quod mihi copia, & facultas sub te Iudice obigit purgandi mei, cum & ante parta existimatio, & tua de me benigna præsumptio, nihil non quicquam sinat

Inuenitur
in genio pa-
tronorum, a
quibus ac-
cusatur, vs-
que ciuitas elo-
quentia
corruptior
fiden-